

Ermenistan-Türkiye İlişkilerinde Uzlaşmaya Destek

Üç Aylık Genel Bakış(Özet)

Ocak-Mart 2012

Ermenistan-Türkiye arasındaki resmi diplomasi henüz askıda bulunduğundan dolayı, iki ülke arasındaki normalleşme süreci hala önemli ölçüde sivil toplum değişim faaliyetleri ve ikinci kanal (track two) diplomasinin çabaları çerçevesinde gelişmektedir. Bu çabalar temelde iki taraf diplomatik ilişkiler tahsis edene kadar mevcut ilişkilerdeki ivmeyi sürdürürebilmek ve daha iyi bir seviyeye getirmek için müsait ortamı oluşturmayı hedeflemektedir. 2012 kış ve ilkbahar aylarında Ermenistan-Türkiye ilişkilerinde türbülans etkisi gözlenmiş olmasına rağmen (tanınmış soykırımlar hakkında Fransa Parlamentosu'nun kabul ettiği kanun tasarısı, Şubat itibariyle 2012 yılı sonuna kadar İstanbul'da "Şubat 1992 Khojalu (Hocalı) olayları" anısına yapılan gösteriler) SATR ortakları ve katılımcılarının ezici çoğunluğu her zamanki gibi çalışmaya devam ederek, gelgitli negatif söylemlere ve kısa ömürlü retoriklere karşı çıkmışlardır. Bu şekilde SATR bir kez daha kışkırtıcı siyasi olaylar karşısında soğukkanlılığını koruma çabasında olduğunu ispat etmiştir.

Bu çeyrekte SATR faaliyetlerini özetleyecek olursak:

- ICHD ve TESEV tarafından Ermenistan ve Türkiye'de kanıta dayalı politika analizleri kapasitesini artırmaya yönelik bir dizi eğitim ve atölye çalışması tamamlanmıştır. İlk iki atölye çalışması 1-6 Şubat, 2012 tarihinde Erivan'da, 23-28 Ocak, 2012 tarihinde ise, Ankara ve İstanbul'da yapıldı. Bu eğitimlere ek olarak, Mart 2012'de, EPF, ICHD ve TESEV farklı katılımcılar davet ederek Ermenistan-Türkiye ilişkileri ve yakınlaşma süreci ile ilgili kanıta dayalı politika araştırmaları yaparak makaleler yazılması için çaba sağladılar. Bu çalışmalardan seçilmiş olanlar SATR web sitesi yanı sıra EPF, ICHD ve TESEV'in kendi web sitelerinde de yayınlanacaktır. Ayrıca, makaleler Ermenistan-Türkiye diyalogu ile ilgilenenlere EPF'nin oluşturduğu posta listesi aracılığıyla dağıtılacaktır.

- ICHD ve GAYA Mart 2012'de Erivan'da, Diyarbakır'da ve iç çevrelerinde, sivil ve siyasi hayatta aktif Ermeni ve Türk kadınları için bir eğitim çalışmayı düzenledi. Eğitimin amacı, sınır ötesi ve bölgesel işbirliği girişimlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasını desteklemek fikrinde olan kadınlar için karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi ile liderlik ve iletişim kapasitesinin

artırılması yolunda adımlar atabilmektir. Eğitimler simülasyonlu oyunlar, doğada interaktif alıştırmalar, gerçek yaşam örnekleri için kazanılan bilgi ve becerilerin uygulanması gibi konularda yapıldı. Bunlara benzer bir dizi eğitimler ayrıca, Şubat 2012 yılında Ankara ve Erivan'da ICHD ve GAYA tarafından Ermeni ve Türk genç liderleri için siyaset ve sivil toplum, sınır ötesi ve bölgesel işbirliği kazanç girişimlerin geliştirilmesini ve uygulanmasını teşvik etmek amacıyla yapılmıştır.

- "Inknagir" Edebiyat Kulübü'nün proje ekibi 2011 yılının sonbaharında Hopa'ya, Türkiye'deki Hemşin cemaatini tanımaya yönelik bir araştırma çalışması için gitti. Yapılan görüşmelere dayanarak, Vahan Iskhanyan "Ermenice konuşan Hemşinli Müslümanlar" konusunda 46 sayfalık bir rapor hazırladı. Rapordan alıntılar Ermeni basını ve farklı online medya kaynaklarında yayınlandı. 300'den fazla fotoğraf önümüzdeki çeyrek içinde raporuyla birlikte CD'ler şeklinde yayınlanacaktır. Hopa gezisi izlenimleri aynı zamanda 31 Mart 2012 tarihinde Pecha-Kuça sunumu sırasında davetlilere aktarıldı.

- Konsorsiyum SATR Açık Kapı Hibeler Programı kapsamında son üç hibesini daha belirledi. 13 Mart 2012 tarihinde yapılan Seçici Kurul toplantısı ile Açık Kapı Hibeler Programı sona ermiş oldu. Seçilen projeler şunlar oldu: a) Türkiye'nin mevcut topraklarında Ermeni ticareti ve ekonomi tarihi üzerine iki dilli bir kitabın yayınlanması, b) Ermeni ve Türk genç çevrecileri için ilgili bir çalıştay düzenlenmesi ardından Rio +20 için ortak bir açıklama yapılması c) yaklaşma sürecinde kadın girişimcilerin rolünü geliştirmek amacı ile Türkiye'deki işkadınları için bir B2B etkinliği organize edilmesi. Nisan 2012 yılında verilen hibelerin en geç 31 Ağustos 2012 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

- AATTC (Ermeni ve Türk Seyahat Şirketleri Derneği) üyesi üçü Ermenistan'dan ve ikisi Türkiye'den olmak üzere beş firma Mart 9-13, 2012 Berlin Uluslararası Turizm Borsası'na (ITB) katılmak, orada AATTC'yi tanıtmak, uluslararası turizm toplumu, Ermenistan ve Türkiye AATTC üyeleri tarafından geliştirilen bölgesel turizm projelerini tanıtmak ve iş bağlantıları kurmak üzere Berlin'e gitti. Yakın gelecekte AATTC'nin Avrupa'dan en az üç turizm şirketini davet etmesi ve onlara bölgede ev sahipliği yapması beklenmektedir.

- YPC ve İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ermenistan ve Türkiye'de yaptığı medya taraması sonuçlarını yayınladı. Sonuçlar özellikle iki ülke arasında haber ulaştırma konusundaki asimetrinin yanı sıra protokollerin askıya alınmasının medyada oluşturduğu olumsuz etkileri hakkında bulguların doğrulanmış olması yönündeydi. Nihai rapor Haziran 2012'de yayınlanacak ve aynı zamanda Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin tarafsız ve objektif medyanın geliştirilmesi konusunda paydaşlara öneriler de sunacaktır.

- YPC ve GPoT Gazetecilik Ödülü jüri ekipleri kurdu. Ortaklaşa alınan karara göre Gazetecilik Ödülü jürisi, 2011 gazetecilik ödülü kazananlar olmak üzere dört kişinin yer alacağı bir grup tarafından oluşturulacaktır. Jüri grubu şöyle şekillendi: Bir önceki yılın kazananı Eduard Mkhitarian (Gala TV), gazeteci Gayane Abrahamyan (Eurasia.net ve ArmeniaNow), Aravot gazetesi editörü Aram Abrahamyan ve aynı zamanda EPF Ermenistan Ülke Direktörü, Gevorg Ter-Gabrielyan. Türkiye'deki Jüri ise geçen yıl gazetecilik ödülüne layık görülen Kadri Gürsel (Milliyet yazarı), Yavuz Baydar (Zaman), Mustafa Karaalioğlu (Star Gazetesi) ve Sylvia Tiryaki'den (GPoT genel başkan yardımcısı) oluşmaktadır. Ermenistan ve Türkiye'de yapılması öngörülen ödül törenleri 4 Haziran ve 14 Haziran 2012'de gerçekleştirilecektir.

- EPF SATR ile desteklenen pek çok belgesel film projesi gerçekleştirdi. "Gürün'e Dönüş" belgesel film ekibi film için ek görüşmeler yapma üzere İstanbul'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Belgeselin Haziran 2012'de tamamlanması ve "work in progress" versiyonu galası ile Erivan'da yapılacak 9. Altın Kayısı Uluslararası Film Festivali'ne katılması bekleniyor. Ayrıca, Radyo Van FM istasyonu Türkiye'de Yon Radyo ile işbirliği yaparak "Hayat'ın Bir Günü" başlığı altında 20 dakikalık altı kısa belgesel çekme projesi başlattı. Bu proje EPF ve Ermenistan'daki İngiliz Büyükelçiliği'nin Ermenistan-Türkiye projelerine katkı çerçevesinde finanse edilmektedir. Aynı zamanda, SATR Açık Kapı Hibeler Havuzu aracılığıyla desteklenen "Avtobus" belgesel filmi post prodüksiyon aşamasında bulunmaktadır. Her iki film projelerinin önümüzdeki çeyrek içinde tamamlanması beklenmektedir.

- EPF, Ulusal Sanat Eleřtirmenleri Derneği (AICA Ermenistan) ve Anadolu Kültür Derneği ile "Sweet 60s – Sweet Confusion" projesi için temaslarını sürdürüyor. Projenin ana amacı, Türkiye ve Ermenistan toplumlarının bugünkü toplumsal şekillenmesine temel oluşturan ve 1960 yılında başlayan değişim hakkında bilgi sağlamaktır. Proje çerçevesinde Ermenistan ve Türkiye'den seçkin sinema uzmanları ve eleştirmenlerden oluşan bir grubun katılımı ile, Mayıs ve Haziran 2012 yılında İstanbul ve Erivan'daki konferanslar yapılacak, 1960'larda dördü Ermenistan dördü Türkiye tarafından çekilen klasik sekiz film gösterimi ve bu filmlerin karşılaştırmalı analizleri yapılacaktır.

- UMBA ve TABDC Ermenistan'da daha hızlı ve maliyeti düşük internet bağlantısı sağlayabilmek için Ermenistan ve Türkiye internet ağlarını bağlamak konusunda fırsatları araştırdı. Şu anda, UMBA ve TABDC her iki ülkede IT sektörü temsilcileri ile toplantılar yaparak sektörü analiz etmeye çalışmaktadır. Amaçlarından biri bu alanda bir fizibilite çalışması yapmaktır. Ermenistan'ın bu önemli bağlantıdan oldukça fazla yarar sağlayacağı umulmaktadır. UMBA ve TABDC bu sektörün içinde araştırmalar yaparak ve sektör hakkında kapsamlı bilgi toplayarak Ermenistan ile Türkiye arasında bir anlaşmaya varmak için çalışmalarına devam edecektir.

- UMBA ve TABDC 15-16 Haziran, 2012 tarihinde Kars'da yapılacak Ermenistan-Türkiye iş konferansı için hazırlık çalışmaları yapmaktadır. UMBA ve TABDC hafif sanayi, inşaat, mobilya üretimi, madencilik, takı ve ticaret de dahil olmak üzere Ermenistan ve Türkiye'nin farklı illerinde ve farklı iş alanlarını temsil eden 60 işadamını davet edeceklerdir. Konferans katılımcıları işlerin mevcut durumu ve Ermenistan-Türkiye ticari işbirliği için olası işbirlikleri konularında sunumlarda bulunacak ve tartışacaklardır. Katılımcılar aynı zamanda diğer ülkeden muhataplarıyla iş işbirliği fırsatları yakalayabilecekleri gibi, Kars bölgesinde yer alan önemli işletmelerden bazılarını ziyaret edebilecektir.

USAID ve Konsorsiyum üyeleri iki tarafın sivil toplum gruplarının beraber çalışmasını, işadamları ve farklı uzmanlar arasında ortak ağlar ve işbirlikleri yaratılmasını, iki toplum arasındaki anlayışın şekillenip gelişmesi, bölgesel barışın ve ekonomik entegrasyonun gelişmesi açısından Ermenistan-Türkiye arasındaki uzlaşma sürecini desteklemektedir.

Bu raporun içeriğinden Konsorsiyum sorumludur, rapor Birleşik Devletler Uluslararası Gelişme Kurumu(USAID) ya da Amerika Birleşik Devletleri'nin görüşlerini yansıtmayabilir.